

VŠICHNI HLEDÁME POCHOPENÍ

Spisovatelka **IVA HADJ MOUSSA** o své nové knize, stárnoucích mužích a jejich příliš ostrých ženách a o terapeutických účincích heavy metalu.

Text:
Foto:

Petra Šroubek Pohlavá
Jan Zátorský

Iva Hadj Moussa mate exotickým příměním, pochází ale z jihočeských Božetic a o současném Česku píše tak autenticky a vtipně jako málokdo jiný. Její zatím poslední knihou jsou Těžké duše, román o životních přešlapech, metalu a střetech boomerů s mladou generací. Svěrázný vypravěčský styl, pro Ivu typický humor i značně rozporuplný hlavní hrdina, k němuž ale autorka přistupuje s obrovským citem a empatií, zaujaly čtenáře i kritiky, kteří v ní vidí černého koně české literatury.

Mediální pozornost si vysloužil také značně třaskavý podtitul O čem sní stárnoucí bílí muži. „Je to trošku provokativní. Termín stárnoucí bílí muži je určitá past, která může vzbuzovat kontroverze – a taky je podle diskusí vzbuzuje. Důležité je ale i slovo ‚sní‘. Protože moje kniha je do velké míry o touhách. O touze znovu uspět, najít znovu lásku, pochopení. Podtitul je tak esencí knihy i marketingový chyták zároveň,“ vysvětluje Iva Hadj Moussa. Ta není na české literární scéně žádný nováček, čtenáře zaujala už knihami Šalina do stanice touha, Démon ze sídliště a Havířovina. Kromě toho působí jako dětská terapeutka.

Jedním z impulzů k napsání knihy byl rozhovor s kamarádem, který vám na otázku, proč nečte, odpověděl, že v poslední době vycházejí jen samé knihy od žen o ženách, které se rýpají ve vlastním nitru. A tak jste napsala knihu o mužích, kteří se štourají v nitru. V čem by mužům pomohlo, kdyby se víc rýpali v sobě a řešili s kamarády třeba vztahy?

To by nebylo špatné a myslím, že o nich do určité míry mluví. Ale co poslouchám od manžela, tak spíš řeší politiku a práci, málokdy dojde na osobní intimitu. Mám pocit, že si muži často řeknou, že to zvládnou sami. Johannes, hlavní hrdina knihy, projde rozvodem, opustí ho manželka a on se s tím nedokáže vyrovnat. Má v sobě sebelítost, pořád se ptá proč, co udělal špatně. Možná kdyby si šel po rozvodu s někým popovídat, třeba na pár konzultací k terapeutovi, vyrovnal by se s rozvodem rychleji. V jednu chvíli se ale kamarádům svěří.

Jaký je hlavní hrdina knihy, padesátník Johannes?

Jako instruktor autoškoly vyjel po svéžačce, mladé holce, které ještě nebylo ani osmnáct. Ačkoliv velice brzy vyhodnotil, že ho ta holka odmítá, a nedošlo ke znásilnění, rozmázlo se to v médiích, přišel o práci a cítí se trochu ukřivděný. Říká si, že někteří lidé dělají mnohem horší věci a že nic tak strašného neudělal, zároveň je ale schopen i určité sebereflexe, ví, že by se to dělat nemělo. Živí se jako vyklízeč bytů, v jednom objeví elektrickou kytaru a řekne si: Co teď s tím mým podělaným životem dál? Co kdybych začal zase hrát? Třeba mi to pomůže někam patřit,

vykřesat jiskru. A tak s kamarády vzkřísí metalovou kapelu, se kterou dřív hrál.

Jak jste se k heavy metalu dostala vy?

Měla jsem k tomu našlápnuto od malička, od třinácti jsem poslouchala Led Zeppelin, Rolling Stones, Pink Floyd, AC/DC, Guns N'Roses, Axel Rose byl moje platonická láska. Navíc jsem z vesnice, takže jsem s kamarádkami obrážela vesnické zábavy, i když to bylo spíš o rokenrolu, bigbítu, hrály tam kapely jako Brutus či Fantom. K extrémnějšímu metalu jsem se dostala přes manžela. Jednou mi řekl, že jede do Ostravy na blackmetalovou kapelu z Norska, jestli nechci jet s ním.

Občas chodím s mužem na fotbal, je to zajímavá zkušenost z mužského prostředí. Jak to dopadlo u vás?

Ta kapela mě uhranula a začala jsem s mužem obrážet festivaly. Je tam výrazně víc žen než mužů, ale hlavně jsem zjistila, že existuje spousta muziky, kterou vůbec neznám a která je opravdu skvělá. Na metalových festivalech se prolínají různé sociální vrstvy, lidé z velkých měst i vesnic, různého vzdělání. Určitě je mezi metaláky spousta strejců, to je stereotypní představa metalisty, na druhou stranu tam potkáte spoustu lékařů, právníků... Tyhle akce jsou apolitické, tam jedete kvůli hudbě, ne se hádat, kdo koho volí. Někdy jsem z kulturních válek trochu unavená. Je úlevné, když se to někde vůbec neřeší.

Johanes má v knize spoustu úvah o životě. Někdy roztomile trefí hřebíček na hlavičku. Třeba v pasáži, kde popisuje ženy – nechápe, kde se vzala představa laskavých stařenek, protože ženy jsou od určitého věku ostré jako břitva. Vy jste se narodila na konci 70. let. Jak vnímáte vrstevnice, případně ženy o pár let starší?

To je zajímavá otázka. Jako terapeutka se věnuji hlavně dětem, ale myslím si, že se od svých maminek dost lišíme. Moje kamarádky a vrstevnice jsou určitě sebevědomější než jejich maminky. Už sebou nenecháme moc vláčet, na druhou stranu myslím, že tím vláčením si mnoho z nás v určitém věku prošlo. Když jsme byly mladé, tak jsme třeba nerozpoznaly, že jsme měly partnery, kteří s námi manipulovali. Stárnutí moc neřeším, přijde mi skvělé v tom, že už bych si nenechala nikdy líbit věci, která jsem si dřív líbit nechávala. A vidím to i u kamarádek. Jedna se třeba rozhodla nemít další dítě, i když si to její partner přál. Řekla, že ji baví její práce, koníčky, že se vidí jinde. Její maminka by se partnerovi asi spíš přizpůsobila a udělala, co by chtěl on.

Jak jste řekla, působíte i jako psychoterapeutka. Jak vnímáte problémy dospívajících?

» Stárnutí moc neřeším, přijde mi skvělé v tom, že už bych si nenechala nikdy líbit věci, která jsem si dřív líbit nechávala. «

IVA HADJ MOUSSA (44)

Česká spisovatelka, která působí i jako dětská terapeutka, novinářka a autorka ilustrovaných vtipů. Vystudovala psychologii na Masarykově univerzitě v Brně. Pracovala v pedagogicko-psychologických poradnách v Bruntále a v Brně, později se živila jako reklamní textařka. V literatuře začínala pod jménem Iva Macků coby autorka knih pro teenagery. Jako autorka beletrie pro dospělé vydala knihy Šalina do stanice touha, Hlavně na to nemysli, Démon ze sídliště, Havířovina a Těžké duše. Je vdaná, má šestnáctiletého syna a je nadšenou chovatelkou zlatého retrívra.

Teď se hodně mluví o generaci sněhových vloček, na to jsem úplně alergická. Mám pocit, že dnešní dospívající jsou mnohem víc ochotní vnímat sami sebe, a když je něco trápí, řeší to. Na terapii za mnou chodí spousta holek, které o pomoc požádaly samy. Mívají celý balíček problémů – úzkostnou nebo depresivní poruchu, sebepoškozování, náznaky poruchy příjmu potravy... Dospívání je hrozně těžký. Když se někdy podívám do svého deníku, který jsem si psala v podobném věku, jsou tam stránky, z nichž mě až mrazí, jak moc jsem byla nespokojená, bezradná, ztracená. Snažím se děti tímto obdobím provést. Když porovnám sebe s holkami ve věku patnáct šestnáct let, mám pocit, že jsou malinko rozumnější, ochotné se zabývat svým nitrem. Potřebujeme to. V tom, co a proč cítíme, bychom si měli udělat jasno.

Často během terapií pracujete s rodinou.

Rodina je ekosystém. Dám příklad: syn si stěžuje, že je na něj jeho otec příliš přísný, kritický, slyší jen, co dělá špatně. Co se povede, je samozřejmost, ale za chyby ho otec pěruje a zesměšňuje. Pak si povídám s tatínkem a zjistím, že doma zažil podobnou výchovu. I matky nevědomky přejímají spoustu ne úplně funkčních vzorců výchovy. Obrovské téma je třeba to, jak se chovají k dcerám v souvislosti s hodnocením postavy nebo vzhledu. Poznámky typu „nějak ses zakulatila“ nebo „v tomhle máš velkou prdel“ jsou hodně kruté, a když je dívka slyší od jedné z nejbližších osob, bere je vážně. Proto je důležité, aby dětský terapeut pracoval i s rodiči. Aby si uvědomili, jak na děti reagují, a aby ten špatný vzorec předávaný z generace na generaci utnuli.

Děti jsou pod tlakem kvůli sociálním sítím.

V dnešní době se tomu člověk nevyhne. Když byla pandemie, můj tehdy čtrnáctiletý syn byl pořád na telefonu, byla jsem z toho nešťastná. V devítce, když se začal připravovat na střední školu, sám vyhodnotil, že bude na telefonu míň, hlídá si to. Někdy dítě situaci reflektuje samo, ale ne vždy se to takto vyřeší. Navíc my dospělí máme taky máslo na hlavě, já sama jsem na telefonu dost. V dětství jsem po příchodu ze školy byla přilepená u televize, dnes bych byla na instagramu. Taky je zajímavé, jak dospívající děti, které strávily nějakou dobu v psychiatrické léčebně, hodnotí pobyt tam zpětně. Často mi říkají, že se konečně dobře vyspaly.

Protože měly rád?

Doma jdou kvůli odepisování kamarádům nebo sledování videí spát až ve dvě ve tři ráno, jsou nevyspalé. V léčebnách je pevný režim, musejí v deset do postele. Nám se někdy zdá, že už jsou děti velké, ale ony stále potřebují autoritu, potřebují,

aby jim rodič řekl: Hele, teď půjdeš spát. Jindy jsou naopak děti „překroužkované“ a nemají čas si jen tak zalézt do pokoje. Rodiče si často stěžují, že se dítě fláká, mají pocit, že když má potomek neustále nějaký takzvaně smysluplný program, je to pro něj nejlepší. Ale nicnedělání je strašně důležité. Jen ho nechte, ať se fláká!

Jak jste se ve čtrnácti poflakovala vy?

Já myslím, že jsem se flákala celkem dost. Tehdy jsem byla na intru.

Co jste studovala?

Strašně jsem chtěla na obchodní akademii, ale jen proto, že tam šla moje kámoška. Nedostala jsem se. Shodou okolností se ve Veselí nad Lužnicí otevírala nová škola pro ochranu a tvorbu životního prostředí, měla jsem ráda přírodu, tak jsem šla tam. Zvláště v prváku se mi ale na škole ani na intru moc nelíbilo, cítila jsem se osamělá a s knížkou mi bylo líp. Flákala jsem se hlavně tím, že jsem si pořád četla. V knihovně ve Veselí nad Lužnicí jsem byla snad jediná návštěvnice. Byl to pro mě takový únik.

Jaké bylo střídání dvou úplně odlišných světů? Protože přes týden jste žila na intru tak trochu dospělý život, a o víkendu se vracela k rodičům – zpátky do role dítěte.

V prváku se mi fakt hodně stýskalo. Dodnes mám v neděli v sobě osten, že musím někam jet. Když jsem balila do rozepínací sportovní tašky, bylo mi vždycky hodně smutno, občas jsem si poplakala. Tehdy jsem propadla žánru grunge, který moji hrdinové v knize Těžké duše kritizují, protože nahradil metal. Milovala jsem Nirvanu, Pearl Jam a tak. Muzika rozhodně má terapeutický účinek. Dokonce existují seriózní studie, že právě metal, temný, někdy až agresivní žánr, pomáhá ventilovat emoce. Když mi tehdy bylo smutno, léčily mě právě hudba a knihy. A platí to dodnes.

Vy jste pak v Brně studovala psychologii a žurnalistiku. Po studiích jste se přesunula do Prahy, kde dnes žijete?

To bylo ještě trochu jinak. Po škole byla otázka, co se mnou. Míst moc nebylo a mně se naskytla možnost pracovat v pedagogicko-psychologické poradně v Bruntále. Byla jsem tam asi tři měsíce.

Bruntál je legenda. „Tma, bahno a žáby se zubama...“

Já nastoupila někdy v říjnu nebo v listopadu, takže v tom úplně nejhorším období. Byla pořád mlha, snad ani jeden den nevysvitlo slunce. Bydlela jsem v paneláku, v garsonce, souseď nade mnou se každou noc hádala – uvažovala jsem, jestli na ně zavolat policii, nebo ne, jestli

je to normální, nebo jestli se tam pozabíjejí. Bylo to takové temnější období. Pak jsem šla zpět do Brna, kde jsem chvíli pracovala v pedagogicko-psychologické poradně, ale nebyla jsem tam spokojená.

Proč ne?

Moje role byla dávat předškolákům Wechslerovy testy inteligence a na základě toho rozhodovat, jestli mají jít do zvláštní školy, nebo do normální. Chodilo tam hodně romských dětí, kterým často vyšlo, že se na základku nedostanou. Říkala jsem šéfovi, jestli je opravdu dobré rozhodnout o osudu dítěte na základě jednoho testu, protože ty děti byly často inteligentní přiměřeně věku, jen nebyly zvyklé pracovat s určitým typem úkolů či malovat. Ale dozvěděla jsem se, že takhle jsou tam na to všichni zvyklí. Nebyla jsem v tom šťastná. Náhodou jsem objevila inzerát, ve kterém hledali dopravní psycholožku, tak jsem to zkusila. Byla to skvělá zkušenost, zůstala jsem tam tři čtyři roky a teprve pak šla z Brna do Prahy.

Stěhovala jste se kvůli práci?

Tam byla osobní peripetie. Já si v Brně našla prvního manžela, první vážnou známost. Vzali jsme se, ale rok po svatbě jsem vycítila, že nejsem šťastná, a ze dne na den utekla do Prahy. Navíc mě psychologie bavila, ale pořad jsem si říkala, jestli nezkusit něco jiného. Bavilo mě psát a taky mě vždycky fascinoval svět reklamy. V Centru dopravního výzkumu jsme pravidelně hodnotili různé bezpečnostní kampaně a jejich vliv a já si říkala, že by mě bavilo vymýšlet takové věci. A tak jsem v Praze nastoupila do reklamky.

Na reklamních kampaních občas spolupracujete dodnes. Na které jste opravdu pyšná?

Na věci s Lukášem Pavláskem a Vojtou Kotkem pro T-Mobile, protože zlidověly. Nedělala jsem na nich jenom já, byly na to dva kreativní týmy. Taky jsme dělali zajímavou kampaň pro Pepsi: Změň svět kolem sebe. Našli jsme rozpadlé zastávky v regionech a vytipovali mladé umělce, kteří je změnili. Z něčeho ošklivého se udělalo něco hezkého, něco, co přijímá lidem život při čekání na autobus.

Pyšná můžete být i na své knihy, které mají v oblíbě čtenáři, ale i odborná veřejnost, což obvykle nejde ruku v ruce. V literárním podcastu TL;DR se o vás mluvilo jako o černém koni české literatury. Jaké to je?

Nebudu lhát, žádná falešná skromnost, dělá mi to dobře, samozřejmě! Na druhou stranu, nic netrvá věčně a s další knihou třeba uslyším úplně něco jiného. Já jsem z reklamy celkem vycvičená na kritiku a třeba moje kniha Šalina do stanice touha nebyla kritickou obcí úplně dobře přijatá. I reakce

čtenářů byly různé, někdo psal, že to byla příjemná oddechovka, další že je škoda každého stromu, který na tuto knihu padl. To mě jako ekoložku dost mrzelo, dokonce jsem si říkala, jestli třeba nemám vysázet nějaké stromy, abych to chudákovi přírodě nějak kompenzovala.

Na vaši poslední knihu je zatím ohlasů asi nejvíce, a to vyšla teprve nedávno.

Kromě TL;DR v Alarmu mě ještě hodně rozebírali v podcastu Echa24 – a tato média mají, jak bych to řekla, dost odlišné vidění světa. Nemám ráda výrazy jako levice/pravice, ale řekněme, že jeden formát je konzervativnější a druhý progresivnější. Byla jsem překvapená, že se moje kniha líbila oběma skupinám.

Vidíte, spojuje společnost!

Určitě by mě těšilo, kdyby tomu tak bylo. Nemám ráda, když je něco buď, anebo. Někdo může tvrdit, že mám nemastný neslaný názor, že nejsem ani ryba, ani rak, já se ale v extrémech necítím dobře. Rozumný střed je nejlepší.

» Na intru se mi nelíbilo, cítila jsem se osamělá a s knížkou mi bylo líp. Flákala jsem se tím, že jsem si pořádkem četla. V knihovně ve Veselí nad Lužnicí jsem byla snad jediná návštěvnice. «

inzerce

ZDRAVÍ A RELAX DÍKY SPA RESORTU LIBVERDA

Široká nabídka pobytů od 2 noci
a výběr ze 4 hotelů. Např.

ANTISTRESOVÝ POBYT

2/3 noci | od 4.284 Kč

Ubytování, polopenze, wellness centrum s bazénem, antistresová masáž, parafinová lázeň rukou, uhlíčitá koupel, voucher na kávu a zákusek, na 3 noci dále privátní vírivka se saunou, oxygenoterapie a minigolf.

Dále nabízíme:

LÁZEŇSKÁ LÉČBA NA POJIŠTOVNU

Min. 14 nocí | pokoje i bez doplatků

Nejlépejší řešení při dlouhodobých zdravotních obtížích s pohybovým aparátem, neurologickými, srdečními anebo onkologickými nemocemi.

+420 482 368 100-103

info@lazne-libverda.cz

www.lazne-libverda.cz

Při předložení vouchery
KÁVA ZDARMA
MAFRA